

LULJETA LLESHANAKU: PONEJELJAK U SEDAM DANA

PONEDJELJAK
U SEDAM DANA

LULJETA LLESHANAKU

*S albanskoga preveo Smajl Smaka
Prijevod redigirao Miroslav Kirin*

ZAGREB, 2015.

MISTERIJ MOLITVI

U mojoj obitelji
molitve smo izgovarali tajno
ispod glasa, pocrvenjela nosa, pod poplunom
gotovo mrmljajući,
s uzdahom na početku i na kraju
tankim i čistim kao zavoj.

Vani su
bile samo ljestve za penjanje,
drvene, tijekom cijele godine prislonjene uz zid,
spремne za popravak crijeпа prije kiša u kolovozu.
Umjesto anđela,
penjali su se i silazili tek muškarci
što patili su od išijasa.

Moliše se da ih On pomiluje pogledom
nadajući se da će obnoviti svoje ugovore
ili isposlovati odlaganje krajnjeg roka.

„Bože, daj mi snage“, rekoše,
jer bjehu potomci Ezavovi,
blagoslovljeni jedinim što je preostalo od Jakova,
– sabljom.

U mojoj kući molitva se smatrala slabošću,
poput vođenja ljubavi.
I kao vođenje ljubavi,
pratila ju je duga,
hladna noć tijela.

ZAKAŠNJELE VIJESTI

U selu između planina, vijest kasni mjesecima,
putem se lišava krivnje: onaj tko je umro išao je svakako u raj,
a jedan državni udar „jest Božja volja“.

Rječica ubija samoću – osamom. Imaginacija je smola
koja te štiti od tijela. Budi se kestenova šuma,
a pijani se muškarci hladnim plećima naslanjaju na zid.

Djevojke se uvijek udaju za došljake i odlaze
ostavljajući za sobom netaknuta poprsja samih sebe
kao petnaestogodišnjakinja.

I iza pet sela dolaze nevjeste,
nevjeste koje će roditi prorokovu djecu
usred sijena i slame u štali. Ah, htjela sam reći,
samo će jedan među njima biti prorok.
Drugi će provesti život bacajući kamenice
(ovo je također dio proročanstva).

Jednog jesenjeg podneva, poput ovoga,
oni će izjuriti iz škole kao uznemireno jato vrana, što ga je
privukao miris krvi,
do zavoja će progoniti poštarevu krtiju,
i za sobom ostaviti prašinu.

A zatim će krasti divlje kruške „u kurvinom dvorištu“,
i nitko ih neće zaustaviti. „Žena dvaju muževa to zaslužuje!“
Među divljim kruškama u torbi je i jedan roman,
s porukom da se dobro drže. Jedna *Ana Karenjina*
koja će se nestrpljivo čitati, počev od zadnje stranice,
čista i oplemenjena kao jedna zakašnjela vijest.

OKOMITE STVARNOSTI

Buđenje je obveza
otkako se tri naraštaja bude u meni.

Prvo je jedno ostarjelo dijete; moj otac.
Sudbinu i odjeću uvijek bira umanjenu za jedan broj.

I potom djed. U njegovo doba nije se znalo za riječ „dijagnoza“,
on je umro jednostavno iz očaja šest mjeseci nakon supruge.
Nije se gubilo vrijeme. Nad njihovim tijelima
izrasla je tvornica za izradu odora za lučke radnike.

A pradjed, ako je takav i postojao,
ja mu ni imena ne znam, tu moje sjećanje doživljava slom,
moje seljačko porijeklo podrezano je kao tvrdi nokti,
požutjeli od rada na njivi.

Sva trojica izranjaju kao šuma iznad mene
i nalažu mi što treba učiniti
a što ne treba.

Čuo si me kako kažem „Dobro jutro“,
ali kao da je došlo od slona koji lupa po klaviru
ili od pucanja šavova na jakni mog oca.

Oni i ne pokušavaju mijenjati bilo što
niti se suprotstavljati, osjećaju se čilo
umiveni jeftinim sapunom prolaznosti.

Oni jednostavno žele ponovno dotaknuti svijet
preko mene, onako kako se parom gumenih rukavica
dotakne dokaz
na mjestu zločina.

SUDBINE ZAPISANE NA LICU

Moj prijatelj iz osnovne škole
imaše modre prste, modre usne i nezacijeljenu modru ranu
na srcu.

Obilježila ga je smrt, nevidljiv bješe.
Sjedio je na kamenu i čuvao nam odjeću
dok smo se igrali na igralištu,
toj alkemiji znoja i prašine.

Onaj koji je obilježen da bude kralj
hladan je, spreman za slobodan pad
prerano rođen iz jedne nesretne utrobe.
A riđokosa žena koja svako večer čeka svoga pijanog muža
nastavit će ga čekati još stotinu godina.

Nije alkohol kriv – nju je obilježilo „čekanje“.
A on je posve slučajno u tom činu
kao i jedan slučajni gledatelj
koga je kiša potjerala s ulice.

Ni rat nije
uzeo život mladiću
sjetnih očiju. I on je bio predodređen za regrutaciju.
Sjeta je osnovni arsenal rata.

Onaj žigosan borbom za opstanak,
hranit će se svojom štenadi, kao polarni medvjed
ne shvaćajući nikada da je vrijeme zatoplilo.

Svi su zatvoreni kao teoremi, njihovo nebo
kao dom uzet pod najam,
gdje ne možeš zabiti više ni jedan čavao.

U očekivanju druge naredbe,
koju će ionako ignorirati
poput Argonauta koji su uši zapušili voskom
i zaputili se sirenskom stazom.

MUŠKARCI

Ljudsko biće je kao mrtav jezik
od kojega ostaje samo izraz, citat, ili jedna jedina riječ.

Ali otac bez sinova je mutacija,
njegovo ime kružit će od jednog do drugog uha
preko čistog ženskog duha,
artikulirano kao san bez konflikta
što ga se sutradan teško pamti.

Šest djevojčica, svaka od rođenja promašaj,
kao trgovac zlatom
koji se vraća doma samo sa svilom i ljekovitim čajevima.

Bez ijednog dječaka u obitelji,
nema ni rijeke koja bi izbacivala toksične ostatke
njegove crno-bijele ljutnje,
nikoga tko bi po životinjskim kostima poslije večere
predvidio sukob,
ratove, rođenja i smrti,
kada se počne tavoriti u miru.

Njegova ćelija je spilja
naivnih crteža ugljenom:

lovac protiv zvijeri, lovac protiv prirode,
sve do časa kad se žena pojavi pokraj vatre.
Tada se njegova mišićna snaga preseli
u oči
i promijeni se kut smjera strelice.
Ovo je kraj ledenog doba
i kraj jasnoće.

Postoji tajna koja gasi muškarce iznutra,
kao zvijezde patuljke,
od žutih preobražava ih u bijele
i potom... u crne, mrlju u svemiru.
Nema sina da naslijedi očevu tajnu...
nema ni same tajne
nego tek umijeće samoće.

NIJE VRIJEME ZA ...

Nije vrijeme za promjene
i onoliko koliko ja pamtim
nikada i nije postojalo takvo vrijeme.

Kuća obuzdava. Možda sve i jest lažno:
divlje kruške, vjenčano prstenje, automat za mlijeko, djeca zaostala
kao krojačeve pribadače
u sakou bez okovratnika
što čekaju još jednu probu.

Kao hemofilija što se prenosi s koljena na koljeno,
tako se i potreba za promjenama nasljeđuju po muškoj liniji.
Muževe možeš raspoznati samo po njihovim profilima –
(kao rimsku monetu s Cezarovom glavom)
pogleda uperena u poraz.

S druge strane, žene su one
koje ne zaboravljaju upaliti svjetlo na terasi uvečer,
žarulju prekrivenu komarcima,
s uvjerenjem kako će se bez obzira na to što čine
zbiti ono što bješe zapisano.

PONEDJELJAK U SEDAM DANA

I.

Ponedjeljak je jedna neparna cipela,
s drugom se možda zabavlja pas vezan pored vrata.
Sunce uvijek izlazi kroz otvorena vrata
i prosipa se kao mekinje po ulici – posve nepotrebno.
Muškarci na povratku sa šljunčane plaže,
uspravni, ruku na leđima,
nikamo ne odlaze.

Oni sliče mušici na vrhu puške;
trebaš zaustaviti dah da bi ih uzeo na nišan.
Njihova pljuvačka još je gorka od kave,
nad kragnama kaputa naslage peruti,
ili bijele zastave predaje.

Čitavi tjedni bez ijedne kapi kiše. Jedina rječica gori od sifilisa.
Jedno dijete prikrade se majci, neće u školu.
Devet mu je godina, prstima
crnim od svježih oraha broji i oduzima
godine koje su mu preostale do regrutiranja.
U desetoj, on je zbunjen.
Crta oko sebe veliki krug u prašini
kao komad iscrtane kože
na mjestu gdje će odstraniti tumor.

II.

Kao lososi što napuštaju more i kreću
ušćima rijeka za mriještenja,
– svadbari čine korak natrag u povijest
kad se vraćaju sutradan, očiju uperenih u zemlju,
od gospodarice kuće traže kože:
„Moja je posve bijela, manikiranih noktiju!“
„Moja je mekana, s opeklinom od glačala na podlaktici...“
„Moja miriši po žalfiji, poput platnene torbe!“
„Moja je čarobna, može se obući s obje strane!“
„Daj mu bilokakvu, nije bitno!“

Evo i Mustafe, pijanice,
glave nakrivljene nadesno.
On je svetac ponedjeljka – krivac za sve
i upija prokletstva drugih
kao pamuk natopljen alkoholom,
pritisnut na ranu.

III.

Prije spavanja svijet se vraća pod kapke
kao gizdava vojska ispod trijumfalnog luka,
ispunjena jalovošću,
na kraju kolone ratni plijen
– svakonoćni obred sjedinjenja tijela s tijelom,
ta glazba u dronjcima

što je dostaje da bi skrila
motiv zbog kojeg smo se jutros probudili, štoviše,
i onaj zbog kojeg bismo se sutradan trebali probuditi.

Svjetiljka se gasi posljednji put,
a krv nastavlja svoju malenu kružnu putanju.

IV.

Kad je moja baka došla ovamo kao nevjesta,
kuća bješe prazna, samo je oružje visilo, i dobro ime.
S tako malo stvari morala je izgraditi čitav grad,
naći rame da na njega nasloni glavu.
Počela je sadeći breskvu ispred kuće.
A zatim još jednu. Kao *deadline*
ili kao šaku ispred lica
kako bi se zagrijala na toplom izdahu.
Potom iz njezina tijela kapaše djeca
kao kiša s limena šatora.
Ona koja padoše na mekanu zemlju, zaboravljena su,
a koja na beton, izvukla su se.
A ona koja su preživjela,
i dan-danas okamenjena su na crno-bijeloj fotografiji
u odijelima od štofa i kose nauljene briljantinom,
kao da su taj život negdje posudila.

V.

Potrgane igračke bile su mi razonoda.
Zebra, kineska kolica na navijanje,
kao očev novogodišnji dar,
nijedna ispravna.

Bile su kao torta s kremom što ju je netko tajno lizao u kuhinji
sve dok se nešto metalno nije slomilo unutra
i bilo odbačeno kao nepotrebno.

Onda sam im otvarala utrobe, mikroskopske zupce, baterije
ne znajući jesam li time učinila prvi korak prema razumijevanju,
kao slobodu od dužnosti.

Kada sam po prvi put vidjela jednu stvarnu sliku,
učinila sam nekoliko koraka unatrag, instinktivno, na petama,
i izabrala točku smrti,
odakle sam mogla ući u nutrinu stvari.

S ljudima je bilo drugačije,
njih sam izgradila sama. Ljude sam htjela
ostaviti nedovršene. Nijedan od njih
nije dotaknuo plavi tavan glavom,
kao napuštene kuće ostavljene u sredini, s najlonom umjesto krova
kad je tek započela vlažna jesen razumijevanja.

VI.

Evo, tu je taj časni čovjek, pravi čovjek,
lice mu je deka s piknika
što otresa mrve.

Njegov soj nikada ne ostaje bez posla:
„Imam rupu na grudima,
ima li tko kakav čavao da ga zabijem u nj?“

Istu mu je stvar je učinio i pradjed
i djed, i otac...

Možda će istog zanata biti i sin, po analogiji.

Onaj koji se upravo sada zagledao kao u nešto bezvrijedno
(Otvaram se i uđi!),
rano i kasno.

„Koliko daleko ću ići?“ – zapitao ga jednom sin.

„Toliko daleko dok mi se izgubiš iz vida!“

Mogao je to biti san jer njegovo je rodoslovno stablo
spalio grom
i fini se miris *uluweah* raširio selom.

VII.

Miris korijena. Kiše se vraćaju u svoju košnicu
kao pčele, sve odjednom, bez hijerarhije. Tradicija je to.
A da bi razlikovao svježije kiše od onih melankoličnih

zatrudnjelih nad brežuljcima tijekom ljeta,
prekrivam uho, jednako onako kako se prepoznaje identitet.

Moj stric traži me *fazzoletto* da bi očistio naočale,
tako ih zove, još od vremena kad je bio na liječenju,
zbog upale bronhija u Firenci,
vremena o kojem govori
kao o medenom mjesecu.

On drži u rukama svjedodžbu mojih ocjena s polugodišta,
krv mu pulsira mu na sljepoočicama – pitanje života i smrti.

Od njega ovisi

jesam li

cigla za kuću

ili kamen za kulu od trave.

I ta ruka što čeka da me udari

priručnik je za uporabu što se čita samo jednom,

no, usjeci na šaci, njezine crte sudbine,

jedine su koje mi neće ostaviti traga.

Dovraga!

Donesi mi jedan *fazzoletto*!

VIII.

Ako si tamne kože,

tvoj osmijeh treba biti savršen.

Ne može biti polovičan niti razbijenih zubi.
F. to zna. Ona je u crnini zbog sina,
otvara prozor rano, pali peć na petrolej
komadom zgužvanog brzog, a
čisti dvorište, hrani kokoši, priprema hranu za desetoro,
fiksira svoju stolicu s krilima sfinge ispred vrata
i svakoga se dana kandžama orla snažno
bori za red,
sličan kockicama na pšeničnom polju
nemilosrdno pravocrtno leti
i ne dotiče zemlju.

Nosi pozdrave u očima,
pred njom se otvaraju putevi
kao nedjelja među drugim danima
određena za zahvalnost i molitvu.

IX.

U sredini si spašen – tvrdiše Latini
Okićeni pokrivač nasred stola,
Stol nasred ćilima.
Ćilim nasred sobe.
Soba u sredini kuće.
Kuća nasred bloka.
Blok usred grada.

Grad nasred karte.
Karta nasred crne daske.
I crna daska.
Usred nigdine.

Lola je anđeo. Njezino čelo nije poraslo
otkako je napunila osmu,
ne bi li sačuvala isto središte gravitacije.
I ona voli rubove, uglove.
Mada se uvijek nađe u sredini autobusa
kad ljudi navale prema ulazu i izlazu.
Moji susjedi su neškolovani ljudi,
ništa nisu čuli o estetici,
i teško da su išta čitali
o osovini, simetriji ili o apsolutnoj istini.
Ali oni se instinktivno kreću prema sredini,
poput muža čija je glava klonula u ženino krilo,
ili žene što će ga do sutra škarama
učiniti ranjivijim nego ikad
prije nego što dan mine.

X.

Pripreme za zimu nisu navika
nego osjetilo. Odbacivanje sebe, višak naših mōra,
kao stvari s broda nasukana u plićaku.

*Tedium vitae*¹ je lokalno vrijeme koji više ne funkcionira sve dok nas tek miris kuhanog graha dijeli od susjeda a od prethodnika, san ponad pećnice.

Između mene i mojih snaga nema nijednog posrednika. Vjetar propovijeda naokolo nazalnim glasom lažnog proroka.

Godine se naglavce kotrljaju zaleđenom kosinom, a mi instinktivno skrivamo glavu među koljenima.

Granice se sužavaju. Premda apstraktnije nego ikad, moje je tijelo domovina bez himne s kojom se dotaknem u bunilu, u granicama postojanja kao majčine usne nad čelom djeteta s temperaturom...

kada je riječ
o preživljavanju.

¹ *Prezasićenost životom (Lat.)*

ČOVJEK BEZ ZEMLJE

Ja sam čovjek bez zemlje,
sve što imam
zapisano je na mom licu,
riječ „fragile“ na paketu poslanom tijekom praznika.

A moj djed borio se sa zemljom
kao zvijer sa zamkom,
posve sam u svemu.

Bješe to pošten dvoboj,
igra bez varanja, bez iznenađenja, s prekidima između runda,
i bez sitnih povreda: onaj koji te cijeli obuzme.

Njegovi koraci bjehu veliki. Pogled poput usta biljke mesožderke
bez insekata i sumnji.

I kada je zemlja bila prva koja ga je napustila,
doznao je za izdaju što se dogodila u međuvremenu, iza
njegovih leđa:
dud je zasjenio susjedovo dvorište,
supruga mu prije smrti izula jednu čarapu,
sinovi se ne oženiše.

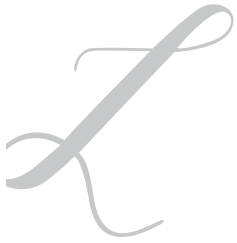
Moj je djed ondje podigao kulu. Izabrao vodoravni jezik
kako bi razgovarao s Bogom: kupio je neograničeno mnogo zemlje.
Kupio je trajnost
i iznevjerio svoga tvorca
koji mu je jasno rekao:
‘Ti nemaš snage razmisliti o sutrašnjici!’

Ja sam drugačiji – ja sam čovjek bez zemlje
i ništa se ne događa iza mojih leđa .
Uvijek stižem u pravo vrijeme –
poput mokrih novina
zalijepljenih na prvi kamion što naiđe.

E HËNA
NË SHITATË DITË

MISTERI I LUTJEVE

Në familjen time
lutjet bëheshin fshehtas
me zë të ulët, me një hundë të skuqur nën jorgan,
gati mërmëritje,
me një psherëtimë në fillim dhe fund
të hollë, e të pastër si një garzë.

Përreth shtëpisë,
kishte vetëm një palë shkallë për t'u ngjitur
ato të drunjtat, të mbështetura gjithë vitin pas murit,
për riparimin e tjegullave në gusht para shirave.
Në vend të engjëjve,
hipnin e zbritnin burra
që vuanin nga shiatiku.

Ata luteshin duke u shikuar sy më sy me Të,
si në një marrëveshje kryezotësh
duke kërkuar nje shtyrje afati.

“Zot, me jep forcë!” e asgjë më shumë,
se ishin pasardhësit e Esaut,
të bekuar, me të vetmen gjë që mbeti prej Jakobit,
– shpatën.

Në shtëpinë time
lutja ishte një dobësi,
që nuk përflitej kurrë,
si të bërit dashuri.
Dhe njësoj si të bërit dashuri
pasohej nga nata e frikshme e trupit.

LAJME TE VONUARA

Në fshatin midis maleve, lajmi vjen një muaj me vonesë.
Gjate rrugës pafajësohet: ai që vdiq shkoi doemos në parajsë,
e një grusht shteti “është vullneti i zotit”.

Përroi mbyt vetminë me vetmi. Imagjinata është rrëshirë
që të mbron nga trupi. Përndryshe, pylli i rëndë i gështenjave
dhe burrat e dehur,
gdhihen me shpatulla të ftohta ngjeshur pas murit.

Vajzat preferojnë martesat larg
për të lënë prapa, të paprekur,
bustin e pesëmbëdhjetëvjeçares.

Dhe përtej pesë fshatrave vijnë nusët,
nusët që do të lindin femijë- profetë
midis sanës dhe kashtës në plevicë. Ah, desha të them
vetëm njëri prej tyre do të jetë profet;
të tjerët do të praktikohen për të gjuajtur me gurë
(kjo është gjithashtu pjesë e profecisë).

Në një mesditë vjeshte si kjo,
ata do të dalin nga shkolla si një tufë e trazuar sorrash prej erës
se gjakut,

per t'iu vënë pas makines- rrangallë të postës
deri në kthesë, kur ajo të zhbëhet në pluhur.

E pastaj do të shkojnë të vjedhin dardhët e egra në “oborrin e
kurvës”

Askush nuk i ndalon. “Grua me dy burra... hak e ka!”

Midis dardhëve të egra në çantë- një roman,

me porosinë për t'u mbajtur mirë. Një “Ana Kareninë”

që do të lexohet me padurim duke filluar nga faqja e fundit,
e pastër dhe e fisnikëruar si një lajm i vonuar.

REALITETE VERTIKALE

Të vazhduarit, në rastin tim, nuk është zgjedhje por detyrim qëkur tri breza zgjohen njeherazi brenda meje.

I pari është një fëmijë i plakur; im atë.
Fatin dhe veshjet i zgjedh gjithmone nje numër më të vogël.

E pastaj gjyshi. Në kohën e tij nuk njihej fjala “diagnozë”, ai thjesht vdiq nga dëshpërimi gjashtë muaj pas së shoqes
E pa humbur kohe, mbi trypat e tyre komuniteti ndërtoi nje punishte uniformash prej doku.

E stergjyshi. Nese ka ekzistuar nje i tille une nuk ia di as emrin, ketu kujtesa pëson hiatus,
– prejardhja fshatare e prerë si thonjtë e fortë e te zverdhur. nga puna ne arë.
Te tre perkulen si një pyll sipër meje
e me diktojne se cfare duhet te bëj
e cfare nuk duhet.

Sapo degjove prej meje nje te tillë “mirëmëngjes”
si e dale prej nje elefanti me putra mbi piano
apo prej shqepjeve te xhaketes se im eti.

Ata nuk po orvaten te ndryshojne ndonje gjë
e as te kundervihen; ndjehen te freskët
ashtu te larë me sapunin e lirë të perkohësisë.

Ata thjesht e riprekin boten permes meje
si me nje palë doreza plastike
për të ruajtur të paprekur shkakun
në vendin e kimit.

ME FATIN E SHKRUAR NË FYTYRË

Shoku im i bangës në shkollën fillore
kishte gishta blu, buzët blu dhe një vrimë të pariparueshme blu
në zemër.

I shënuar me vdekje. I padukshëm. Ai vetëm ruante rrobat
i ulur mbi një gur, jashtë fushës së lojës,
asaj alkimie djerse dhe pluhuri.

I shënuari për të qenë mbret
është i ftohtë, i gatshtëm për një rënie të lire,
i lindur parakohe nga një mitër e palumtur.

Gruaja flokëkuqe që pret përnatë burrin e pirë
do të vazhdojë ta presë kështu edhe njëqind vjet.
Nuk është faji i alkoolit. Ajo ka pritjen t'vulosur në fytyrë.
Dhe ai ndodhet krejt rastësisht në këtë akt
sa spektatori i rastit
që shiu e futi nga rruga në sallë.

Po kështu nuk është faji i luftës që i merr jetën djaloshit
me sy të trishtë. Ai ishte i prerë për listat e rekrutimit.
Melankolia është arsenali bazë i ushtrive.

Kurse ai që është vulosur me mbijetesë
do të vazhdojë të ushqehet me këlyshët e tij, si ariu polar,
pa e marrë kurrë vesh se moti është ngrohur.

Te gjithë të mbyllur si teoremat. Qielli i tyre
është një shtëpi e marrë me qera,
ku nuk mund të ngulësh as edhe një gozhdë më tepër.

Në pritje të një një urdhëri të dytë,
të cilin do ta injorojnë gjithsesi,
me krahët lidhur pas lopatave dhe veshët zënë më dyllë,
si njerëzit e Odiseut, në shtegun e sirenave.

MESHKUJ

Qenia njerëzore është si një gjuhë e vdekur
prej saj mbetet vetëm një shprehje, citim, apo një fjalë e vetme.

Por një baba pa djem është një mutacion;
emri i tij do të qarkulloje nga njëri vesh në tjetrin
përmes një fryme të pastër femërore
i artikuluar si një ëndërr pa konflikt
e vështire për t'u mbajtur mend të nesërmen.

Gjashtë vajza; secila prej lindjeve që një dështim
si tregtari i arit
që kthehet në shtëpi vetëm me mëndafsh dhe çajëra kurues.

Pa një djalë në familje,
pa një lumë për të derdhur mbeturinat toksike
të zemërimit të tij bardhë e zi.
Pa dikë për të parashikuar luftën në skeletin e kafshëve të shtëpisë
pas darke,
– luftërat, lindjet vdekjet
kur jeta dembeloset në paqe.

Qeliza e tij është një shpellë
me skica naëve prej karboni:

gjahtari kundër bishës, gjahtari kundër natyrës
deri në çastin kur një grua shfaqet afër zjarrit.
Atëherë e tij fuqia zhvendoset nga muskujt
tek sytë
dhe këndi i shigjetës bëhet i paqartë.
Ky është fundi i epokës së akullit
dhe fundi i qartësisë.

Dhe është një sekret që i përthith burrat nga brenda
si Yjet Xhuxha,
duke i transformuar nga të verdhë, në të bardhë
dhe pastaj ... të zinj, një njollë në kozmos.
Pa një djalë për t'ia përcjellë këtë
jo vetë të fshehtë
por artin e vetmisë.

NUK ESHTË KOHA PER ...

Nuk është koha për ndryshime
Dhe me sa mbaj mend unë
asnjëherë nuk ka qenë një kohë e tillë.

Shtëpia frenon. Mbase gjithçka është kaq e rremë.
Gorricat, anazat, ... makina e qumështit, ... fëmijët e ngecur
si gjilpërat me kokë
në një xhakëtë pa jakë tek rrobaqepësi
që pret për një tjetër provë ...

Zakonisht, hemofilia dhe nevoja për ndryshim
trashëgohet në linjë mashkullore.
Burrat mund t'i njohësh vetëm në profil
(si monedhën romake me kokën e Cezarit),
me shikim të ngulur drejt humbjes.

Kurse gratë janë ato,
që nuk harrojnë të ndezin llambën e verandës në mbrëmje
rrethuar nga mushkonjat,
me bindjen se pavarësisht se si,
çfarë është shkruar për të ndodhur, do të ndodhë.

E HËNA NË SHTATË DITË

I.

E hëna është një këpucë teke;
me tjetrën, ndoshta po argëtohet qeni i lidhur tek porta.
Dielli del gjithmone nga një deriçkë
dhe derdhet si krundet nëpër rrugë- gjithsesi i panevojshëm.
Burrat që zbresin zallit
me trupin drejt, e duart të lidhura pas shpine
janë nisur për askund.

Ata ngjajnë me thepin e pushkës në vijën e shënjestrës;
duhet te mbash frymën për t'i fiksuar.

Pështyma e tyre akoma e hidhur nga kafeja
dhe mbi jakat e xhaketave- barriera zbokthi
apo flamuj të bardhë dorëzimi.

Javë të tëra pa rënë një pikë shi. Përroi i vetem digjet nga sifilisi.
Një fëmijë i përvidhet së ëmës; nuk do të shkojë në shkollë.
Është nëntë vjeç, dhe mbledh e zbret me gishtat e nxirë me arra
të njoma

vitet që i kanë mbetur deri në rekrutim.

Përtej dhjetës, ai është i hutuar.

Vizaton rreth vetes nje rreth të madh në pluhur
si një copë lëkurë e shënuar
atje ku do të kryhet një heqje tumori..

II.

Si salmonët, lënë detin dhe i ngjiten grykëderdhjes se lumit
kur vjen koha e dyzimit,
- dasmorët, bëjne nje hap prapa në histori
ndërsa kthehen te nesërdmen, me sytë përdhe, duke i kërkuar

lëkurët,

të zonjës së shtëpisë:

“E imja eshte krejt e bardhë, me manikur ne thonj!”

“E imja është e butë, dhe ka nje damkë djegjeje hekuri në
parakrah”

“E imja mban erë sherebel; pa kanavacë e pa astar!”

“E imja është e magjepsur; mund ta veshësh nga te dyja anet!”

“Më jep një çfarë të mundesh, pak rëndësi ka!”

Ja dhe Mustafai, pijaneci...,

me kokën e ngjitur në të djathtë të trupit.

Ai është shenjti i së hënës- fajtor për gjithçka

ndërsa përthith mallkimet e të tjerëve

si një copë pambuk e lagur me akool,

përmbi plagë.

III.

Para gjumit bota kthehet nën qepallë

si ushtria nën një hark triumfi, e ngopur në kotësinë e vet,

Në fund të kolonës-plaçka e luftës

-riti i përnatshëm i bashkimit trup me trup,

ajo muzikë rrecka-rrecka
që mjafton sa për të fshehur
motivin për të cilin u zgjuam sot në mëngjes
e aq më tepër, atë, për të cilin duhet të zgjohemi nesër.

Llamba shuhet për herë të fundit.
dhe gjaku iu rikthye qarkullimit te vogël.

IV.

Kur ime gjyshe erdhi nuse ketu,
shtëpia ishte bosh: vetëm armët varur e një emër të mirë.
Me kaq pak gjëra, asaj iu desh të ndërtonte një qytet
të gjejë nje palë shpatulla për një kokë.
E filloi duke mbjellë një kajsii para shtëpisë.
Dhe më tej një të dytë. Si një *deadline*,
apo si dora e vënë para fytyrës
që fryma të kthehej e ngrohtë mbrapsht.
Pastaj prej trupit te saj pikuan fëmijët
shiu nga tenda prej llamarine.
Ata që ranë në tokë të butë u harruan; të tjerët mbi çimento
ia dolën mbanë.
E ata që mbijetuan,
sot e kësaj dite janë ngurosur në një fotografi bardhë e zi
me kostumet prej stofi dhe shtegun e qartë të flokëve me brilantinë
të parehatshëm,
si brenda një jete të marrë hua.

V.

Lodrat e prishura ishin argëtimi im.

Zebra, karroca kineze e akullores me kurdisje,

që im atë m'i solli dhuratë për Vit të Ri,

asgjë nuk vlenin

ishin si torta me kremin e lëpirë fshehtas në kuzhinë

derisa diçka metalike u thyhej përbrenda

dhe hidheshin tej të panevojshme ...

Atëherë ua hapja barqet, ingranazhet mikroskopikë, bateritë

pa e ditur se kisha bërë hapin tim të parë drejt të kuptuarit,

si liri nga funksioni.

Kur për herë të parë pashë një pikturë të vërtetë,

bëra disa hapa mbrapa, instiktivisht, me thembra,

po zgjidhja pikën e vdekjes,

nga ku mund të hyja në brendinë e gjërave.

Ndërsa me njerëzit ishte tjetër gjë,

ata i ndërtova vetë. Njerëzit i desha,

qëllimisht jo deri në fund. Asnjëri prej tyre

nuk preku tavanin e kaltër me kokë,

si shtëpitë e lëna në mes, me një plasmas në vend të çatisë

kur sapo ka filluar vjeshta e lagësht e të kuptuarit.

VI.

Ja, ku është ai burri i ndershëm, burri i drejtë,
me fytyrën e shkundur mirë nga thërrimet
si një shtroje pikniku.

Soji i tij nuk mbetet kurrë pa punë:

“Kam një vrimë të gatshme në gjoks,
a ka kush ndonje gozhdë për të ngulur?”

Të njejtën gjë ka bërë edhe stërgjyshi,
edhe gjyshi, babai..

Ndoshta të njëjtin zanat do të ketë edhe i biri, për analogji.

Ai që pikërisht tani, i ka ngulur sytë si diçkaje të pavlerë
(hapu dhe e futu!)

herët e vonë.

“Sa larg do të shkoj?” - e kishte pyetur një herë i biri

“Aq sa mos ta humbasësh veten nga sytë!”

Mund të kishte qenë një ëndërr, sepse pema e tij gjenealogjike
u dogj nga rrufeja

dhe një erë e mirë prej uluweah u përhap nëpër katund.

VII.

Kundërmim rrënjësh. Shirat kthehen në zgjoin e vet
si bletët, të gjithë njëherësh, pa hierarki. Është traditë.

E për të dalluar shirat e freskët nga ata melankolikë

të mbarsur mbi kodrina gjatë verës,
unë mbyll njërin vesh, njëlloj siç perceptohet identiteti.

Im ungj më kërkon një *fazzoletto* për të fshirë syzet,
e quan kështu, që prej kohës kur ishte për kurim nga
bronkopneumonia në Firenze,
kohë për të cilën ai flet
si për muajin e mjaltit.

Ai tashmë ka dëftesën e notave të mia simestrale në dorë
gjaku i pulson në tëmtha; çështje për jetë e vdekje.

Varet prej tij

të përcaktojë

në jam një tullë për shtëpi

apo gur për një kullë bari.

Dhe ajo dorë që pritet të më godasë

është manual përdorimi që lexohet vetëm një herë

por, ulluqet në pëllëmbë, vijat e tij të fatit,

janë të vetmet që nuk do të më lënë shenjë.

Djalli e marrtë! Më sill një *fazzoletto*!

VIII.

Nëse ke një lëkurë të zezë,

Buzëqeshja jotë duhet të jetë e përkryer.

Ajo s'mund të jetë gjysmake dhe as me dhëmbët copë-copë.

F. e di këtë. Ajo mban zi për të birin,

Hap dritaren herët, ndez sobën me vajguri e me një copë telegram të spërdredhur,
pastron oborrin, ushqen pulat, gatuan sa për dhjetë vetë fikson karrigen e saj me krahë sfinksi përballë derës dhe si çdo ditë kapet si një skifter, fort me kthetra pas rregullit formës,
duke joshur si kuadratet në fushat me grurë atë pjesë të saj, që fluturon pamëshirshëm në vijë të drejtë dhe që nuk e prek tokën.

Ajo i merr përshëndetjet me sy.
Rruga i hapet nga të dyja krahët.
si e djela midis ditëve të javës, e caktuar për mirënjohje dhe meditim.

IX.

Në mes je i shpëtuar- thoshnin latinët
Mbulesa e qëndisur në mesin e tryezës,
Tryeza në mesin e qilimit.
Qilimi në mesin e dhomës.
Dhoma në mesin e shtëpisë.
Shtëpia në mesin e bllokut.
Blloku në mesin e qytetit.
Qyteti në mesin e hartës.
Harta në mesin e dërrasës së zezë.

Dhe dërrasa e zezë.
Në mesin e hiçit.

Lola është një engjëll. Balli i saj nuk është rritur që kur ishte
tetë vjeç,
për të ruajtur të njejtën qendër graviteti. Dhe ajo pëlqen skajet,
qoshet
pavarësisht se veten e gjen gjithmonë në mes të një autobusi
kur njerëzit turren drejt hyrjes dhe daljes.

Fqinjët e mi janë njerëz të pashkollë,
nuk kanë dëgjuar asgjë për estetikën,
dhe zor se kanë lexuar gjë mbi boshtin, simetrinë dhe të
vërtetën absolute.

Por, ata lëshohen instiktivisht drejt mesit
ashtu si koka e burrit lëshohet krejtësisht në prehrin e gruas,
që me një palë gërshërë, pabesisht, deri nesër
do ta bëjë atë më të prekshëm se kurrë.

X.

Përgatitjet për dimër nuk janë një zakon
por, shqisë. Flakim nga vetja, makthet tona të tëpërta,
si objektet nga një anije e ngecur në cektinë.

*Taedium vitae*² është ora lokale që nuk bën më punë
Përderisa vetëm një erë fasulesh të ziera na ndan nga fqinjët.
Dhe nga parardhësit, një ëndërr sipër stufës.

Mes meje dhe fuqive të mia nuk ka asnjë ndërmjetës.
era predikon rreth e rrotull me zë hundor prej profeti te rremë.

Vitet përbrenda rrokullisen me kollotumba, pjerrësirës së ngrirë,
duke fshehur instiktivisht kokën midis gjunjëve.

Kufijtë rrudhen. Edhe pse më abstrakt se kurrë
trupi është atdheu im pa himn.
me të cilin prekem në kllapi, në kufijtë e ekzistencës
si buzët e nënës mbi ballin e fëmijës me temperaturë...

kur është fjala
për mbijetesë.

² *taedum vitae* – lat. mbingopje nga jeta

NJERIU PA TOKË

Unë jam njeri pa tokë,
gjithçka që kam
është e shkruar pjerrtas në fytyrë
një “fragile” mbi pakot e transportit midis festave.

Kurse gjyshi im merrte e jepte me pronën e tij
si bisha me grackën
pa përfshirë një të tretë në sfidë.

Ishte duel xhentëlmenësh
Lojë pa hile, pa befasi, me raunde të rregullta armëpushimi midis
e pa plagë të vogla; ajo të merr të gjithin.

Hapat e tij ishin të mëdhenj. Shikimi një bimë mishëngrënëse
një zonë e pastër nga insektet dhe dyshimet.

E kur toka që e para që e la
ai pa tradhtinë e ndodhur ndërkohë pas shpinës së tij:
se si mani hidhte hije mbi oborrin e fqinjit
si e shoqja kishte hequr një çorape mllefë para se të vdiste
dhe djemtë po i plakeshin pa u martuar.

Im gjysh nuk ndërtoi një kullë. Zgjodhi gjuhën horizontale
për të folur me zotin: bleu tokë pafund. Bleu vazhdimësi
dhe gjithsesi blasfemoi
kur i ishte thënë qartë:
“ti nuk ke fuqi për të menduar (të mendosh) të nesërmen!”

Unë jam ndryshe; jam njeri pa tokë
dhe asgjë nuk ndodh pas shpinës sime.
unë jam gjithmonë në kohën e duhur -
gazeta e lagur e ditës
që i ngjitet të parit kamion që shkon rrugës.

L L L L L

MONDAY
IN SEVEN DAYS

TRANSLATED FROM ALBANIAN BY HENRY ISRAELI

THE MYSTERY OF PRAYERS

In my family
prayers were said secretly,
softly, murmured through sore noses
beneath blankets,
a sigh before and a sigh after
thin and sterile as a bandage.

Outside the house
there was only a ladder to climb
a wooden one, leaning against a wall all year long,
ready to use to repair the tiles, in August before the rains.
No angels climbed up
and no angels climbed down—
only men suffering from sciatica.

They prayed to catch a glimpse of Him
hoping to renegotiate their contracts
or to postpone their deadlines.
—Lord, give me strength,|| they said
for they were descendants of Esau
and had to make do with the only blessing
left over from Jacob,
the blessing of the sword.

In my house praying was considered a weakness
like making love.

And like making love
it was followed by the long
cold night of the body.

OLD NEWS

In the village nestled between two mountains
the news always arrives one month late,
cleansed in transit, glorified, mentioning only the dead who made
it to paradise,
and a coup d'état referred to as _God's will'.

Spring kills solitude with solitude, imagination
the sap that shields you from your body. Chestnut trees
awaken, drunken men
lean their cold shoulders against a wall.

The girls here always marry outsiders and move away
leaving untouched statues of their fifteen-year-old
selves behind. But the boys bring in wives from distant villages,
wives who go into labor on heaps of grass and straw in a barn
and bear prophets.
Forgive me, I'd meant to say 'only one will be a prophet'.
The others will spend their lives throwing stones
(that is part of the prophecy, too).

At noon on an autumn day like today
they will bolt out of school like a murder of crows stirred by the

smell of blood and chase the postman's skeleton of a car
as it disappears around a corner, leaving only dust.

Then they will steal wild pears from the 'bitch's yard'
and nobody will stop them. After all, she deserves it. She's sleeping
with two men. Between the pears in one boy's schoolbag
lies a copy of Anna Karenina.

It will be skimmed over, impatiently, starting on the last page
cleansed and glorified, like old news.

VERTICAL REALITIES

Waking is an obligation:
three generations open their eyes every morning
inside me.

The first is an old child – my father;
he always chooses his luck and clothes one size too small for him.
Next comes grandfather...In his day, the word ‘diagnosis’ did
not exist.

He simply died of misery six months after his wife.
No time was wasted. Above their corpses
rose a factory to make uniforms for dockworkers.

And great-grandfather, if he ever existed,
I don’t even know his name. Here my memory goes on hiatus,
my peasant origins cut like the thick and yellow nails
of field-workers.

Three shadows loom like a forest over me
telling me what to do
and what not to do.
You listened to me say ‘good morning’
but it was either an elephant pounding on a piano
or the seams coming apart in my father’s little jacket.

Indeed, my father, his father, and his father before that
are not trying to change anything
nor do they refuse to change anything; the soap of ephemerality
leaves them feeling fresh and clean.
They only wish to gently touch the world again
through me, the way latex gloves
lovingly touch the evidence
of a crime scene.

MARKED

My deskmate in elementary school
had blue nails, blue lips, and a big irreparable hole in his heart.
He was marked by death. He was invisible.
He used to sit on a stone guarding our coats
as we played in the playground, that alchemy of sweat and dust.

The one marked to be king
is cold, ready for a free fall
born prematurely from a sad womb.

And the redheaded woman waiting for her drunk husband to
return
will go on waiting for one hundred years.
It isn't the alcohol; she is marked by waiting.
And he only as guilty as an onlooker
pushed indoors by rain.

What's more, it isn't the war
that took the life of the young boy
with melancholy eyes. He was marked as well,
born to be on the recruiter's list.
Melancholy is the standard arsenal of war.

And then there is one marked for survival
who will continue to eat his offspring like a polar bear
that never notices the warming climate.

All of them are as closed as theorems, their sky
a rental home
where hammering even a single nail of change is forbidden.

They are waiting for their next command, which they will
ignore anyway
like the Argonauts who filled their ears with wax
and rowed on through the sirens' path.

MEN

Human existence is like a dead language
of which only an expression, a quotation, or a single word remains.

But a man without sons is a mutation.
His name will move from one ear to another by a clean female
whisper
voiced like a dream without conflict
difficult to remember after night's end.
Six daughters, each birth a failure
like the gold prospector
who brings home only silk and medicinal herbs.

Without a son in the family,
there is no river to carry the toxic remains
of his black and white anger,
no one to foresee war in the bones of the ram
sacrificed for dinner;
no wars, no births or deaths
when life gets lazy in peacetime.

His cell is a cave
sketched with naive carbon drawings:
the hunter against the beast, the hunter against nature,

until the moment a woman appears around the fire.
Then strength moves from his muscles
to his eyes.
and the angle of the arrow's aim shifts.

This is the end of the ice age
the end of clarity.

There is a secret that extinguishes men from the inside
like Dwarf Stars
changing from yellow to white
and then... to black, a smudge across the cosmos.
There is no son to inherit the father's secret...
not the secret itself
but the art of solitude.

IT'S NOT TIME FOR...

It's not time for a change.
For as long as I can remember
it's never been time for a change.

The house dampens. Perhaps everything is a forgery:
the wild pears, wedding rings, the milk van,
the children faltering like a tailor's pins
in an unfinished jacket
awaiting another try.

Passed from generation to generation, like hemophilia,
change is carried by the male chromosome.
You can recognize these men by their profiles –
like Caesar's face, a laurel on his head,
staring into the failure,
stamped forever on Roman coins.

Women, on the other hand,
never forget to turn on the veranda light late in the evening,
the bulb covered in mosquitoes,
believing that in spite of what they do,
what is written, will happen.

MONDAY IN SEVEN DAYS

1.

Monday feels like an odd shoe
its other chewed by the dog tied at the gate.
The sun always rises through the open backdoor
and pours into the house like birdfeed along the street.
Men returning from the pebble beach
walking with their hands held behind them
on their way to nowhere
look like crosshairs on a gun
their spit still bitter with coffee
dandruff scattered along their collars;
to draw them you would have to hold your breath.

For weeks now there hasn't been a single drop of rain. The thin
stream dwindles, sickly, syphilitic.
A child skipping school
sneaks away from his mother.
He is nine and still adds and subtracts on fingers
blackened by fresh walnuts
counting the years to his conscription.
He draws a large dusty circle in the dirt
that looks like a piece of blighted flesh
where a tumor had just been removed.

2.

Like salmon, ready to mate,
swimming upstream from the sea
to the river's estuary
the wedding guests step backward in time
and beg the landlady to return their flesh:
'Mine is bright white...'
'Mine is soft, with a burn from a hot iron on my forearm...'
'Mine smells of sage, like a canvas bag...'
'Mine is magical, you can wear it inside out...'
'Give me anything – it doesn't matter!'

Here comes Mustafa, the drunkard,
with his head stuck to his body's right side.
He is Monday's Saint, guilty of everything,
absorbing everyone's sins
like a swab of alcohol-dabbed cotton
pressed to a wound.

3.

Before sleep the world returns whole beneath eyelids
like an army full of pride, gathered under the Arc de Triomphe,
the loot of war behind them.
The nightly rite of fucking
that shredded music
sufficient to hide

the motive for which we woke up this morning
and, even more so, the motive to wake up tomorrow.

The lamp turns off for the last time
and blood continues on its small circular route.

4.

When my grandma came here as a bride
with nothing more than her good name
the house was empty but for the hanging weapons.
There was so little here she had to build a whole town
just to find a pair of shoulders for a head.

She began by planting an apricot tree in front of the house
and later another, so that the two were
like hands cupped to a face
to warm it.

Then children dripped from her
as rain from a tin awning.
Those who fell on soft ground were forgotten.
Those on cement
managed to survive.

To this day
they still stand petrified in a black and white photograph

in woolen suits with oily unevenly cut hair
looking uncomfortable
looking as if their lives were borrowed from elsewhere.

5.

Broken toys were my playthings:
zebras, wind-up Chinese dolls, ice-cream carts
given to me as New Year's presents by my father.
But none was worth keeping whole.
They looked like cakes whose icing had been
licked off by a naughty child
until I broke them, cracked and probed their insides, the tiny
gears, the batteries,
not aware then that I was rehearsing
my understanding of freedom.

When I first looked at a real painting
I took a few steps backward instinctively
on my heels
finding the precise place
where I could explore its depth.

It was different with people:
I built them up,
loved them, but stopped short of loving them fully.
None were as tall as the blue ceiling.

As in an unfinished house, there seemed to be a plastic sheet
above them instead of a roof
at the beginning of the rainy autumn of my understanding.

6.

Here is the honest man, the just man,
his face a picnic blanket
shaken of crumbs.
His kind never remains unemployed.
He asks, 'Does anyone have a nail to drive into
the hole in my chest?'

My great-grandfather was like that,
and so was my grandfather and my father.
Maybe if I were a son I would have been the same,
staring up at a worthless father
(What a shame! I'd say).
'How far should I go?' the son would ask only once.
'Until you lose sight of yourself.'

It might have been a dream,
because his family tree was struck down by
a bolt of lightning
before the succulent scent of burnt sugar emanating from the
Katsura
spread over the village.

7.

The smell of roots in the air, and the rain falling
like bees returning to their hive, all at once.
It's a tradition in my family to distinguish happy rain from
melancholy rain
conceived above hilltops during summer.

I listen with one ear, waiting as if for the moment one recognizes
that a stranger's voice
is indeed one's own voice.

My uncle asks for a 'fazzoletto' to wipe his glasses.
He has used that word since the time he went to Florence
to have his pneumonia cured – a time he remembers
as fondly as a honeymoon.

With my report card in his hand
veins throb at his temples – a matter of life or death.
He is the one to determine
whether I will be a brick for a wall
or a stone for a barn.

The hand that he hits with
is an instruction manual read only once
although the furrows on his palm – the limits of his destiny –
never leave scars on me.

'To hell with it! Bring me un fazzoletto!'

8.

'If you have dark skin
your smile is exquisite,
neither incomplete nor flashing rotten teeth.'
F. knows this. She mourns for her son.
Early in the morning she opens the window
lights the kerosene stove
with a piece of crumpled telegram still in her hand
sweeps the yard, feeds the chickens, cooks for ten,
fixes the chair with the sphinx's arms
opposite the door.

And each day
with the claws of a hawk she fights against
disorder
begging for form and discipline
like the square plots of a field of wheat
guiding the part of herself that flies mercilessly
in a straight line
never landing.

She accepts greetings with her eyes
and pathways open before her
like the Sabbath among other days,
dedicated to gratitude and prayer.

9.

Medio tutissimus ibis, the middle is the safest ground.
The embroidered tablecloth in the middle of the table.
The table in the middle of the carpet.
The carpet in the middle of the room.
The room in the middle of the house.
The house in the middle of the block.
The block in the middle of the town.
The town in the middle of the map.
The map in the middle of the blackboard.
The blackboard in the middle of nowhere.

Lola is an angel. Her forehead hasn't grown since she was eight,
her centre of gravity unchanged. And she likes edges, corners,
although she always finds herself
in the middle of the bus
where people rush toward the doors at either end.

My neighbors never went to school
nor have they heard of aesthetics
and hardly ever have they read anything
about the Earth's axes, symmetry, or absolute truth.
But instinctively they let themselves drift toward the middle
like a man laying his head on a woman's lap,
a woman who, with a pair of scissors
will make him more vulnerable than ever
before the day is done.

10.

Preparing for winter
isn't tradition, but instinct. We hurl our spare anxieties
like precious cargo from a shipwreck.

Tedium vitae is a time zone
that no longer exists.

The smell of boiled beans separates us
from our neighbors, a dream above the stove
separates us from our ancestors.

There isn't a middleman
between me and my talents.
The wind preaches with the nasal voice of a false prophet.
Years somersault over frozen slopes
and we instinctively hide our heads between our knees.
Limits wither away. My body
more abstract than ever, is a country without an anthem,
a country, delirious and once near death, which I touch
like a mother touching her lips to the forehead of her child
with a high fever.

THE MAN WITHOUT LAND

I am a man without land.
Everything I have is written diagonally across my face,
the word 'fragile' on a gift sent
during the holidays.

My grandfather grappled with his land
like a wolf in a trap
all alone in the world.
It was a fight without surprises, with intermittent ceasefires
and without flesh wounds: it was all-consuming.

His steps were enormous, his gaze like the mouth of a flesh-eating
plant
empty and free of assumptions.
When he lost the fight
he turned around and saw
all that had happened behind him:
the manna tree grew tall, overshadowing the neighbor's yard,
his wife dead with one foot bare
and his sons aged into old bachelors.

My grandfather never built a tower. Instead, he spoke a
horizontal language

and talked to God through it: he bought land, a lot of land. He
bought continuity
and he swore at his creator who once told him
that he would never be able to think about tomorrow.

I am different; I am a man without land
and nothing ever happens behind my back.
I always live in the moment
like a wet piece of paper
stuck to the bumper of a truck travelling down the road.

ON THE AUTHOR

Luljeta Lleshanaku was born in 1968 in Elbasan, Albania. She studied Albanian philology and Literature at the University of Tirana and later she attended a MFA Program in Warren Wilson College, USA. She has worked as a schoolteacher, literary magazine editor, screenwriter, television author and a researching director of the Institute for the Study of the Communist Genocide in Albania. She was a fellow of University of Iowa's International Writing Program in 1999, and was granted a fellowship from the Black Mountain Institute at the University of Nevada, Las Vegas on 2008-2009.

She is an author of six poetry books in Albanian language, as well as six books in other languages, some of them being: *Antipastoral* (Lietocolle, Italy, 2006); *Kinder der natur* (Edition Korrespondenzen, Austria, 2010), *Dzieci natury* (Słowo-obraz-terytoria, Poland, 2011). Three volumes in English language appeared as: *Haywire: New & Selected Poems* (Bloodaxe Books, 2011, UK), *Fresco: Selected Poems* (New Directions, USA, 2002) – which drew from four collections published in Albania between 1992 and 1999 – and *Child of Nature* (New Directions, USA, 2010).

She is the winner of the International Vilenica Kristal Prize (Slovenia 2009) and the National Prize Silver Pen 2000 for poetry. She is one of the winners of Prishtina Book fair 2013 (Kosovo); the winner of KULT Prize 2013 in Albania for the best book of

the year, and is awarded as the Author of the Year by the Publishers Association on Tirana Book fair, 2013.

Her second American collection *Child of nature* was one of 2011 BTBA (Best Translated Book Award) poetry finalists in USA and her British collection *Haywire: New & Selected Poems* was nominated for the 2013 Corneliu M Popescu Prize (formerly the European Poetry Translation Prize) by Poetry Society, in the UK. She was also nominated for the European poetry prize The European Poet of Freedom, 2012 in Poland.

She is published in several other languages too, in anthologies and poetry magazines.

O PJESNIKINJI

Luljeta Lleshanaku rođena je 1968. u Elbasanu, u Albaniji. Studirala je albanski jezik i književnost na Sveučilištu u Tirani, a magistrirala na fakultetu Warren Wilson College, u Sjedinjenim Američkim Državama. Radila je kao profesorica, urednica književnih časopisa, scenaristica, TV autorica i ravnateljica Instituta za istraživanje zločina i posljedica komunizma u Albaniji. Dodijeljena joj je stipendija Međunarodnog spisateljskog programa na sveučilištu u Iowi, 1999. godine, dok stipendiju Instituta Black Mountain sveučilišta u Nevadi, u Las Vegasu, dobiva 2008/2009. godine. Autorica je šest zbirki pjesama na albanskom jeziku: *Sytë e Somnambulës* (1994), *Kembanat e së djelës* (1994), *Antipastorale* (1997), *Palca e verdhë* (2000), *Fëmijët e natyrës* (2006) i *Pothuajse dje* (2012).

Njezine su knjige prevedene na talijanski (*Antipastoral, Lietocolle*, 2006), njemački (*Kinder der Natur, Edition Korrespondenzen*, 2010), poljski (*Dzieci natury, Słowo-obraz-terytoria*, 2011), te na engleski jezik – dvije zbirke (*Fresco: Selected Poems*, 2002. i *Child of Nature*, 2010) objavljuje američki izdavač New Directions, dok je treća (*Haywire: New & Selected Poems*, Bloodaxe Books, 2011) objavljena u Velikoj Britaniji.

Dobitnica je međunarodne nagrade Kristal Vilenice 2009. (Međunarodni književni festival Vilenica u Sloveniji), državne nagrade Silver Pen za poeziju 2000, te nagrade Sajma knjiga u Pri-

štini 2013. godine. Iste godine dodijeljena joj je i KULT nagrada za Albansku knjigu godine te je, od strane Udruženja izdavača, u okviru Sajma knjiga u Tirani proglašena autoricom godine.

Njezina druga knjiga u engleskom prijevodu, objavljena od strane američkog izdavača – *Child of Nature* – uvrštena je 2011. godine u finaliste nagrade BTBA (Nagrada za najbolje prevedenu knjigu). Zbirka *Haywire: New & Selected Poems* nominirana je za nagradu Corneliu M. Popescu, koju dodjeljuje Društvo pjesnika Velike Britanije. Godine 2012. Lleshanaku je nominirana i za međunarodnu pjesničku nagradu Europski pjesnik slobode, koja se dodjeljuje u Poljskoj.

Pjesme su joj na više drugih jezika objavljene u antologijama i književnim časopisima.

IMPRESUM

Goranovo proljeće

EDICIJA: Versopolis

UREDNIK: Marko Pogačar

LEKTURA/KOREKTURA: Ana Brnardić

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000901276
ISBN-13: 978-953-6126-41-5

SKUD "IVAN GORAN KOVAČIĆ"

Zagreb, Opatovina 11

e-mail: info@igk.hr

www.igk.hr

ZA NAKLADNIKA: Tihana Dragozet

OBLIKOVANJE KNJIGE: Bestias

TISAK: Kika Graf Zagreb

NAKLADA: 1000 primjeraka

VERSOPOLIS

skud igk

With the support of the
Creative Europe Programme
of the European Union

